

"СВОБОДА" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:	
Per Year	\$ 7.00
Six months	3.75
Three months	2.00
Foreign and Jersey City Rates:	
Per Year	\$10.00
Six months	5.00
Three months	2.75

За оголошення редакції не відповідає.
За кождо зміну адрес платиться 10 центів.
3 Канади налісати підписки гроші ішли на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. "Свобода": Montgomery 5-0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5-1888.
Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

Роман Соболев,
год. фін. секретар У.Н.С.

ЕКОНОМІЧНА КРИЗА, БЕЗРОБІТТЯ І У. Н. СОЮЗ.

Чи і яку допомогу може дати
У. Н. Союз своїм безро-
бним членам.

В критичних часах економіч-
ної кризи, яку тепер переживає
кождий шукає виходу
з цієї кризи, переживає не
одиночки, а індивідуально і ча-
сто жалують, що за кращих часів
не подбав за будучність. В
час кризи люди переконалися,
що найкращою інвестицією є
виплата членської грамати,
на яку можна дістати грошей
зворотні членів, хочуть, щоб
організація або аскурація дав
позичку на поліс, ставлять
такі самі домагання до У. Н.
Союзу. Вони не спитують, як
велику калку треба платити
на такі ролі забезпечення, що
білих позичку або інші при-
вилі, а тільки члється час на-
лежання до організації.

На сторінках "Свободи" ви-
ринув клич Союзу Союзів
і багато членів висказу-
ють свої думки, шукають спо-
соби допомоги один одному,
щоб пережити тяжке ліхо-
ття. Члени, читаючи фінан-
сові місячні звіти організації
і знаючи, що маето Союзу до-
ходить до трох мільйонів до-
лярів, не годі зрозуміти,
чому то не можна би взяти
частини нагромадженого май-
на на поміч потребуючим. Ка-
жуть: назвіть це позичкою, чи
як там собі хочете, а дайте,
бо потреба вимагає. Багато
членів розуміють, що не мож-
на рушити нагромадженого
майна на інші цілі, крім тих,
які статут передбачає, однак
тому, що через безробіття і
виплати до організації і залу-
рвання своєї посмертної за-
позички для рідні, шукають
способу, чи не вдалося б
членства як найдешевше.
Майже що для прикладу
пробіли від відділів і пооди-
ноких членів, щоб позичити
гроші з головної каси, бо міс-
цева вже вичерпана. Члени
знають, що маето організації це
їх маето, що організації
вони кермувать, тож думають,
що треба тільки перевести у
хвалу і вже можна зарува-

ня придбано 2,057 членів з ма-
етом \$3,438,035. Висхідні ма-
етом. В 1930 р. відсоток ма-
етом до 70 цт. місячно. З кі-
цем 1906 р. себто за 13 літ
існування Союзу члени ма-
етом з маетом \$8,620,011. Як
члени платили той маетом кі-
сь членів, то кождий систе-
би був \$1.08. З такою систе-
мою не тільки що не можна
було організації збудувати,
напавки організації, проми-
щальницький упадок. Треба бу-
ло керувати нову реформу,
і вибори розмови систему.

Розмовою системою не
можна було збудувати майна,
бо висота місячних вкладок
залежала від кількості виплат
посмертних заповітом. Померло
більше членів, то був більший
розмет. До виплат посмертних
заповітом були дочислені
кандидатів, платили у
рядники, видати річних за-
сідань та коштів конвенцій.
Сталіми фондами в організації
були: фонд резервний в
сумі \$38,606.04. Як загалом
всїх членів, як загалом в
сумі 14,000 членів виступили,
отже всїх резерв в сумі
тисяч долярів дав змогу
а 1917 р. обійняти ліни на
25%. Аскурації департамент
істєвний не хотів при-
знати "тих лінів" за маето
організації і тому треба було
остаті "лінів" експуатувати.

Минуло три роки від ре-
форми, як скінався в органі-
зації великий катастрофа. Наслі-
док світової війни повинув
страшна пошесть — інфля-
ція. Сотки членів нашої ор-
ганізації переплатили ту інфля-
ційну життя. На У. Н. Союз,
який щиро перешов кризу
з приводу реформи, у новий
тигляр наглої й несподіван-
ної смерті. Це коштувало ор-
ганізацію понад \$150,000, і за-
ключила потреба розкинення
спеціального податку на по-
криття великого недобору.
Багато організації ратували
своїми спеціальними подат-
ком, але головної ескуптивної
комітет У. Н. Союзу рі-
шених перенести ту кризу
в нових податків, і кризу вдер-
жав.

До світової війни наша емі-
грація вважалася переходною
і тому ніхто не привязував
більшої ваги до нових, мо-
дерніших родів "обезпечення".
Належало до Союзу вважатися
обов'язком патріотичним, а не
бизнесовим. Подаляючи біль-
шість нашої еміграції тільки
членські грамати. Грамотами
мірля по повероту у рідний

край, а що станеться з Сою-
зом, не мало залежати від
кого прийшли емігранти. Ви-
даючи емігрантів, українські на-
роді лишалися на місці в нево-
лі і маси емігрантів, які ду-
мали вертатися в рідний край,
решили остати тут. Цією
ролі ми стали задоволятися
над кращим забезпеченням,
над модернішими ролами ас-
курації. Зайшло питання, що
станеться з робітником, котрий
не зможе заробити і оплачувати
вкладок до смерті. Всі признали,
що реформа була не-
повною до літ з 1915 р. не
перестаріла і не відповідала
всім вимогам, які приходилися
переживати робітникам в
промислових містах. Тож XVI
годова конвенція впровадила
нові роди забезпечення, які на
перший погляд виглядали
дорочні, бо треба платити ви-
щі вкладки. Кождий пригласи-
мося тим новим родом бізнесу,
то переконаємося, що це є
обезпечення на обезпечення. В
члени, котрі є обезпечені в
нових ролах, мають право до-
магатися грошових зворотів,
позичок на свої поліси у ви-
соти грошових зворотів, або
безплатного продовження
обезпечення. Всі привілеї є ви-
друковані на кождий поліс і
організація взяла на себе від-
повідальність та дає гарантію,
що всі ці зобов'язання виконає.

Справа допомоги членам у
теперішній кризі була дебата-
вана на головних річних за-
сіданнях, а вдале ухвалу
поруху на пірничі засідання
експуатувати в присутності го-
ловної контрольної комісії. В
часі головного уряду стер-
дили безплатне положення
всїх членів та піддали
проекти допомогі. Проект
вимагав затримання позички
для всіх членів, котрі нале-
жали до організації довший
час і мають вичерпану резерву.
Проектовано, щоб на разу-
нок вичерпані резерви ульни-
ти членів від плачевна мі-
сичних вкладок на час фінан-
сової кризи. Щоби мати
певність, що позичка або часове
збільшення від плачевна
кладок буде можливе до пере-
владання, припрошено головному
предсідателю і головному
фінансовому секретареві за-
сідати поради аскураційного
засідання, п. Л. Дж. Вуфа, ко-
трий від довгого часу робить
а оцінку грамот У. Н. Союзу
для аскураційних департаментів
всіх членів.

(Далше буде).

ПОЛЬСЬКІ ЖІНКИ — ДО ЖІНКИ УКРАЇНСЬКОЇ.

Польща може завдячувати польській жінці
багато доброго і злого. Польська королева Ядвіга
зробила Польщу, маючись "імовірно в неї вели-
кодержавну місію, з якої вона і досі не виїхала.
Валевська пробувала відвоювати Польщу, ста-
вши любовницею великого Наполеона, і ратувала її
на свій лад, який наслідували по ній з більшим
меншим успіхом польські дами на російським,
німецьким чи австрійським дворі пануючих. Знову
по невдалим польським повстанням польські жінки
звертали на себе увагу по цілій Європі своїми жа-
лобами, які носили десятками літ по полях
повстанців.

Мабуть переповні отим своїм плісництвом,
взявшись же і тепер польські жінки до рятунку
Польщі, якої престиж захитався ослівлення, паціфіка-
ції. Польські жінки почувалися до господарства
на міжнародній ґрунті, де доведана чути було
тільки голосиня однієї жінки — поневоленої Польки.
Тимчасом зайшли деякі зміни. На тім самім між-
народнім ґрунті з'явилася — українська жінка, та
якої там досі не було. І та жінка почала підносити
голос у справі визволення українського народу, між
іншими і згід польського окупанта. І ота жінка
почала документами доводити, що визволення Поль-
ща являється сьогодні варшавською державою,
ганьбою для культурного світа.

Ріжні виступи нашої громадської діячки,
пані Мілени Рудницької, довели до того, що поль-
ські посольники і сенатори збожжували її і прого-
лосили отвертий лист з осудом її діяльності.

З того письма хіба можна би піднести те,
що "не буде свобода на фальшій і злочинах".
Це мало би відноситися до того, що, на думку поль-
ської пані, усе, що "говорила пані Рудницька про
"польську паціфікацію", є фальшом, та що бійби
Голуфка є українською "збралкою". Коли так, то
ми спокійні за майбутнє українського народу, а
польські пані хай вже самі журяться своїм майбу-
тнім, будуваним від соток літ на крові, "братніх"
народів, ошустів, кривоприказів і "паціфікацій".

Коліс польські пані підготовили повстання і
не були зломаними для Австрії, Німеччини і Росії,
а тепер пригизують у своїй наївності пані Руд-
ницької — зловиястих супроти Польщі і дора-
джують їй будувати "вспільне панство". Чи не
новий документ бездонної польської глупоти і за-
сідання?

ЧОТИРИ РОКИ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ (Спогади будиного комсомольця).

І.
Табір інтернованих ч. 10.
Після півторарічного пере-
бування в Каліші, за дотримання
(1921—1922 р.) втратили віра
в близьку війну, в близьку
нашу перемогу.
А війни так хотілось... Не
вірилось, що ми переможемо,
розобити. В таборах відпочинку,
облаштованих, хотілось про-
довжати боротьбу.

Що дія з піснями козаків (а
ми юнаки особливо) ходили
на муштру. Після обідів спор-
тові вправи, лекції. Не було
зброї для навчання, не було
де муштрувати; до того ще
панувала дереволінійна ро-
сійська система.
— "На місці кроком руш"
— то команда ми надіставши
чули. Чи не була бона вираз-
ником "динаміки" нашого та-
борного життя?

Подаючи до цього хронічне
недолявання. Я завжди з'являв
свою пайку хліба до раніш-
ньої їдальні, зараз же, як її
держав. І так робила біль-
шість.
Але міра була. Всі держали
але міру. Дехто, але порівню-
ючи мало, поклали більш амі-
стості на радянську Україну.
Після півтора року такого
життя почалися настрої до
мілітаризації. Багато відійшли
на заробітки, деякі добре за-
робили, інші ж гірше.

Після жнива, коли я мав у
кишені вже з 3,000 марок, я
виїхав під чеський кордон,
на нашу Лемківщину.

Гори, долини! Я виріс у
херсонській степу і гори
вперше бачив.
Колі піднімалися на Радіову
гору, перед вами широченний
обрій нечає у великому
шквалі хвилюючого і нараз
застиглого моря — суходо-
лу... Старий Січ, Новий
Січ, далі ще якісь міста, і тут
близько села, — все це бачи,
неначе піна на тому морі... З
протиляжного боку ваш зір
затікається Татри, що, як
той могучий вартівник, стоїть
на сторожі цієї невідомої та
краси...

Такі краєвиди ніколи не за-
буваються!
Я був повний якогось трем-
тіння до земаї, по якій
можливо доведеться ходити. Адже
не були українські осяси, ви-
сунені пайдаліше на захід...
"Чи пробіє коли тут наш ко-
лон, чи буде наш Бескид там
бувають!"

Нас, дучи тринадцять років
у Раді, працювали на Раді-
вській горі. Ми прокладали шлях
в сілі, готували ґрунт для ліс-
них розробок.
Такі краєвиди ніколи не за-
буваються!

Нас, дучи тринадцять років
у Раді, працювали на Раді-
вській горі. Ми прокладали шлях
в сілі, готували ґрунт для ліс-
них розробок.
Такі краєвиди ніколи не за-
буваються!

І.
Табір інтернованих ч. 10.
Після півторарічного пере-
бування в Каліші, за дотримання
(1921—1922 р.) втратили віра
в близьку війну, в близьку
нашу перемогу.
А війни так хотілось... Не
вірилось, що ми переможемо,
розобити. В таборах відпочинку,
облаштованих, хотілось про-
довжати боротьбу.

Що дія з піснями козаків (а
ми юнаки особливо) ходили
на муштру. Після обідів спор-
тові вправи, лекції. Не було
зброї для навчання, не було
де муштрувати; до того ще
панувала дереволінійна ро-
сійська система.
— "На місці кроком руш"
— то команда ми надіставши
чули. Чи не була бона вираз-
ником "динаміки" нашого та-
борного життя?

Подаючи до цього хронічне
недолявання. Я завжди з'являв
свою пайку хліба до раніш-
ньої їдальні, зараз же, як її
держав. І так робила біль-
шість.
Але міра була. Всі держали
але міру. Дехто, але порівню-
ючи мало, поклали більш амі-
стості на радянську Україну.
Після півтора року такого
життя почалися настрої до
мілітаризації. Багато відійшли
на заробітки, деякі добре за-
робили, інші ж гірше.

Після жнива, коли я мав у
кишені вже з 3,000 марок, я
виїхав під чеський кордон,
на нашу Лемківщину.
Гори, долини! Я виріс у
херсонській степу і гори
вперше бачив.
Колі піднімалися на Радіову
гору, перед вами широченний
обрій нечає у великому
шквалі хвилюючого і нараз
застиглого моря — суходо-
лу... Старий Січ, Новий
Січ, далі ще якісь міста, і тут
близько села, — все це бачи,
неначе піна на тому морі... З
протиляжного боку ваш зір
затікається Татри, що, як
той могучий вартівник, стоїть
на сторожі цієї невідомої та
краси...

Після жнива, коли я мав у
кишені вже з 3,000 марок, я
виїхав під чеський кордон,
на нашу Лемківщину.
Гори, долини! Я виріс у
херсонській степу і гори
вперше бачив.
Колі піднімалися на Радіову
гору, перед вами широченний
обрій нечає у великому
шквалі хвилюючого і нараз
застиглого моря — суходо-
лу... Старий Січ, Новий
Січ, далі ще якісь міста, і тут
близько села, — все це бачи,
неначе піна на тому морі... З
протиляжного боку ваш зір
затікається Татри, що, як
той могучий вартівник, стоїть
на сторожі цієї невідомої та
краси...

Гори, долини! Я виріс у
херсонській степу і гори
вперше бачив.
Колі піднімалися на Радіову
гору, перед вами широченний
обрій нечає у великому
шквалі хвилюючого і нараз
застиглого моря — суходо-
лу... Старий Січ, Новий
Січ, далі ще якісь міста, і тут
близько села, — все це бачи,
неначе піна на тому морі... З
протиляжного боку ваш зір
затікається Татри, що, як
той могучий вартівник, стоїть
на сторожі цієї невідомої та
краси...

Такі краєвиди ніколи не за-
буваються!
Я був повний якогось трем-
тіння до земаї, по якій
можливо доведеться ходити. Адже
не були українські осяси, ви-
сунені пайдаліше на захід...
"Чи пробіє коли тут наш ко-
лон, чи буде наш Бескид там
бувають!"

Нас, дучи тринадцять років
у Раді, працювали на Раді-
вській горі. Ми прокладали шлях
в сілі, готували ґрунт для ліс-
них розробок.
Такі краєвиди ніколи не за-
буваються!

